

שבע הצעות למלחמה בשחיתות

מזה שנים רבות פעיל ח"כ יוחנן באדר, למען העלאת אחוזי החסימה. בשיתוף עם אנשי המערך, התקרב כמה פעמים להשגת יעד זה. אך השבוע, כשנתקלתי בו במיסדרון הכנסת, אמר: "היום השתכנעתי שאסור להעלות את אחוזי החסימה!" מה קרה באותו יום? התנהג בו הוויכוח על השחיתות. נראה שבאדר הסיק ממנו, שהסיעות הקטנות ממלאות תפקיד, שאין הסיעות הגדולות מסוגלות למלא (באדר עצמו שתק בשעת הוויכוח, אף שבתור חבר ועדת הכספים הוא גדוש ומלא ידיעות).

כל אותו ויכוח בא בעיקבות יוזמתנו. לפני שבועיים, כשהתרגשות הציבור נוכח גילויי השחיתות הגיעה לשיאה, הגענו להחלטה שהיתה קשה לגבינו. אחרי שנשיאות הכנסת לא הכירה בדחיפות הנושא, החלטנו להעלות את העניין כהצעה רגילה לסדר-היום. (הצעות רגילות כפופות ל"מיכסה", יש לנו רק שתי הצעות בשנה, ועל כן, אנו שומרים עליהן כעל בבת עינינו, שמא ניתפס יום אחד בלי אפשרות להעלות הצעה, כשיש צורך חיוני להעלות נושא מסוים. הצעות המוכרות כדחופות, לעומת זאת, אינן נכללות במיכסה).
ברגע שנודע שאנו מעלים הצעה זו, מיהרו כמה סיעות אחרות, ובראשן גח"ל, להגיש גם הן הצעות משלהן. כשנוכח הממשלה לדעת, שהנושא עומד להעלות, וכי נציגי סיעות האופוזיציה יפתחו בוויכוח ויתנו את הטון, נקטו בטכסיס: הממ"שלה עצמה החליטה למסור הודעה. בצורה זו התבטלו כל ההצעות, הממשלה פתחה בוויכוח וסיכמה אותו, ורוב נמני-הדיבור ניתן לסיעות הקואליציה. אך הנושא עלה — וכך השגנו את מטרתנו מבלי להפסיד דבר.

פינחס ספיר פתח בוויכוח, ומישהו דאג להפגנת-נוכחות של שרי הממשלה. מושבי הממשלה, שהם קמעט תמיד ריקים, התמלאו. השרים חזני, אלמוגי, הילל, ורמפטיג, גלילי, אלון, ספירא וסמיטוב, השתתפו בהפגנה זו לטובת ספיר. אולם ברגע שסיים ספיר את דבריו, התרוקן האולם כולו. לא רק ספסלי הקואליציה התרוקנו, אלא גם ספסלי האופוזיציה. כשקמתי לשאת את דברי (שפורסמו בגיליון האחרון של "העולם הזה") נכחו באולם, מלבד ספיר ועקב-שמשוו ספירא, רק חמישה-ששה ח"כים. בשעת הנאום חזרו לאולם כתרסר ח"כים נוספים. נאומי היה החרף ביותר בוויכוח, ויחד עם נאומי הסיעות הקטנות האחרות, היוו את הביקורת העיקרית היחידה על ספיר והממשלה. שרי-האוצר סיכם את הוויכוח רק כעבור יומיים, ביום הרביעי. בינתיים חזרה לארץ גולדה מאיר, והיא עצמה הנהיגה הפגנת-סולידריות ממשלתית שנייה. אפילו משה דיין הוכרח לבוא לשיבה, ולהדהות עם ספיר. האולם היה מלא מפה אל פה, כאשר קמתי לקרוא את הצעת-הסיכום של סיעתנו — שהיתה בעצמה נאום זעיר-אנפין, ושהתוותה תוכנית כוללת למלחמה בשחיתות. בניגוד לסיעות אחרות, שהשמיעו במסיגרת זו סיסמאות הצהרותיות, העלינו הצעות ממשיות. אך מובן, שההצעה נדחתה ברוב עצום, כאשר הקואליציה והאופוזיציה, ממפ"ס ועד גח"ל, הצביעו נגדה.

זו לשונה:
אורי אבנרי: כבוד הויש-בראש, כנסת נכבדה.
הנה הצעתה של סיעת העולם הזה — כוח חדש, לסיכום הדין:
(1) **הכנסת קובעת** שהשחיתות במדינה הגיעה לממדים המסכנים את יסודות החברה הדמוקרטית ושלטון-החוק.

רים ולא כלום — החל באלוף-מודיעין שלא הודיעו לו שום דבר, וכלה בפקידים, ששמעו וראו והסתירו וחיפו, מתוך פחדנות עלובה, וכיסו על מחדלים וגניבות בקנה מידה גדול.
מצד שני: טיפוס מסוג חדש, טיפוס של אי-שמופת, כמו דויד ניב — אדם היוצא למלחמה, שאינו יכול להרוויח בה מאומה, שאינו יכול להפיק ממנה שום רווח. המסכן את הכל, מתוך אורחות למופת. העובדים הסוציאליים של עיריית ירושלים שייכים לסוג השני. הם קמו והתריעו על מחדלי העירייה ועל סבל הנוזקים. הם לא ביקשו להשיג דבר למען עצמם. הם אינם מגנים עם העובדים השוכתים למען עליית משכורת, דירוג חדש, הטבות איזה שהן. פשוט כאב להם שהם אינם יכולים לעשות את אשר הם חושבים שחייב להיעשות למען הנוזקים.
מה יותר יפה, מה יותר נאצל, מה יותר ראוי לחיקוי, מאשר מעשיהם של עובדים אלה?
כתובה על כך הכריזה עיריית ירושלים מלחמה עליהם. אתמול שמענו, שבעונש על הפשע הזה של היחלצות למען הנוזקים, מחסלים את המחלקה ומעביי רים את העובדים למחלקה אחרת. זוהי העברת עונשים. פרשה זו ראוייה לכך שתידון בכנסת, במלוא הרצינות. אם הנוהג הזה של העירייה יתקבל, זה יוביל לדברים נוראים.

הכנסת
בעד קומיסארי
מפעם לפעם תוקף אותנו החשק לשים לחוק את הרמת-הידיים האוטומטית של רוב הכנסת. עוד בימים הראשונים שלנו בכנסת הקודמת, הצענו פעם, בסיום דיון מדיני, את הצעת-הסיכום הבאה: "הכנסת מטילה על הממשלה לפעול למען השלום". ההצעה

- (2) **הכנסת מכינה** איימון בשיטות הביקורת של מבקרי-המדינה, וקוראת לבדק בית כללי של כל מערכות הביקורת במדינה.
- (3) **הכנסת קוראת** למינוי ועדה ממלכתית בדרג עליון, שתורכב על-ידי נשיא בית-המשפט העליון, לשם קביעת סטנדרטים חדשים של טוהר-מידות והתנהגות משרי-תייצבור, שתדון בין השאר באמצעים הבאים:
א. פירסום שנתי של **ספר הנישומים**;
ב. פירסום מלא של כל פרשות השחיתות. איי-הסדרים והחריגות החמורות מן הסדר הציבורי החקין, שיתגלו על-ידי מוסדות הביקורת. **תוך זיהוי מלא של הגופים והאנשים הקשורים בפרשות אלה**.
ג. רביזיה כללית של החוק הפלילי, התקנות השונות והתקש"ר, כדי לקבוע **סנקציות פליליות ברורות וחמורות** למעשים כגון קבלת הטבות כלשהן מצד עובדי-ציבור, ובכלל זה קבלת הנחות על טובין מכל סוג שהוא, נסיעות-חינם, שירותים-חינם וכו'.
ד. הטלת אחריות פלילית חמורה על כל עובדי-ציבור המחפה ביוזעין **על מעשי שישחיתות**, גוננ דו"חות או תלונות על מעשי-שחיתות, ואינו מעבירן לידיעת המשטרה.
ה. חובת דיווח על כל תרומה, למטרות ציבוריות או מפלגתיות, מכל סוג שהוא, שתחיל על התורם ועל מקבל התרומה, ו**פירסום ספרית-רוממות שנתי** מטעם המדינה.
ו. קביעת כללים אחידים ו**קריטריונים אויביקטיביים** למתן כל הטבה או סיוע מטעם המדינה למיפעלים כלכליים, והקמת מוסד קבוע לביקורת ולפיקוח על הפעלת קריטריונים אלה.
ז. (ואולי העיקר) — התאמת המשכורות הגליויות של עובדי-הציבור ועובדי החברות הממשלתיות לשכרם האמיתי, ו**העלאתן לרמה הוגנת**, תוך איסור כל צורות השכר המוסווה, הנסתר או העקיף.

שים מאמינים, עניינים שבין המפלגות הדתיות, והמרי בות ביניהן.
הוויכוח הזה יכול היה להתנהל בסנהדרין או בוועד-קהילה, ונידמה לי שהוא מטיל אור על המצב המגוחך, הנובע מעצם אי-ההפרדה שבין המדינה והדת. הדבר מביא להתערבות המתמדת של המדינה, של המימסד החילוני, בעניינים דתיים.
הווכרו כאן דבריו של הרב זולטי, שאמר כי הוא בעד הפרדת הדת מהמדינה, אך נגד הפרדת המדינה מהדת. בבחינת שלי שלי, ושליך שלי.

יונתן יפרח: זה כתוב במישנה, כתורת הרשע.
אורי אבנרי: אינני יודע אם מרכז תנועת העולם הזה — כוח חדש צריך להזמין את הרב זולטי, כדי לעמוד על כל סגולותיו, אני יושב כאן בכנסת כנציג תנועה חילונית, ואני חושב שזה מגוחך שנציגי מפלגות, דתיות וחילוניות, ידונו בענייני רבנות ורבנים. כאשר ציבור דתי בוחר ברב, הרב יונק את סמכותו מכך. אם חוג דתי כלשהו רוצה לבחור ברב — זוהי זכותו, ואני מתנגד לכל התערבות של מוסד ממלכתי בבחירה של רבנים. הוויכוח הזה כולו מבליט שוב את הצורך החיוני בהפרדת הדת מהמדינה — לטובת הדת ולטובת המדינה גם יחד.
בדרך אגב הוזכר בוויכוח זה הכרוז השערורייתי של רבנים, עובדי מדינה, הקוראים למרידה נגד חוקי המדינה.
שרי וקיים במדינה חוק השרות הלאומי. חוק זה לא בוטל. בצורה שערורייתית נמנעה הממשלה מלהפעיל חוק זה, ובכך הפרה הממשלה את חובתה, את שבועות האמונים של חבריה. היא הפרה חוק אשר נתקבל בי כנסת, ואשר לא נתבטל בכנסת.
באים עכשיו רבנים, ממוני המדינה, עובדי המדינה ושכירי המדינה, וקוראים במינשר פומבי לאזרחי ישראל להפר את חוק הכנסת.
אם הכנסת תעבור על כך לסדר-היום — אינני יודע אם אין אנהנו מפרים את הצהרת-האמונים שלנו.

נדחתה פה-אחד. הדבר נשאר למען ההיסטוריונים של העתיד. השבוע, אחרי שיגאל אלון סיכם את הוויכוח (מלפני גי חודש) על הטלוויזיה, עשינו תרגיל דומה. הצענו את "הכנסת שוללת כל נסיון למנות קומיסאריים פוליטיים במלוויזיה".
ההצעה נדחתה ברוב עצום, בהרמת ידיים מרשימה ואוטומטית ממפ"ס ועד גח"ל.

מי תאמין
באלוהים?
השבוע נבחר הרב זולטי, נאמנם של תחרדים הקיי צוניים, לרב ראשי של ירושלים. הטכס היה כולו בל-תיחוקי — דבר חמור שבעתיים, מניווין שהרב זולטי הוא חבר הרבנות הראשית, ובתור שכזה הוא, למעשה, פקיד המדינה ושכיר המדינה.
עניין זה נדון בכנסת לפני שבועיים, בעיקבות הצעה לסדר-היום של גידעון פת מגח"ל.
אחרי ששרי-הדתות, זרח ורמפטיג, השיב לפת, חס"כ כמו ואמרת את הדברים הבאים:
אורי אבנרי: אמונתו של כל אדם היא ענייני הפרטי.
אינני יודע אם חברי-הכנסת גידעון פת מאמין באלוהים, אינני יודע אם יושב-ראש ועדת-הפנים, חברי-הכנסת סת מרדכי סורקיס, מאמין באלוהים. אני אדם שאינו מאמין, ואני מרגיש את עצמי במצב מגוחך ממש שאני, כחבר-כנסת, צריך לבחור בין רב פלוני לרב אלמוני.
יהודה בן-מאיר: יכולת להימנע מכל.
אורי אבנרי: ...ולחייבם לעניינים הנוגעים לאנ-